

KRONIKA KRAJOWA

PCBYT W POLSCE PROF. DR. P. S. POGREBNIAKA, CZŁONKA AKADEMII NAUK ZSRR.

W pierwszych dniach listopada ub. r. przybył do Polski Akademik Prof. Dr. P. S. Pogrebniak z Z.S.R.R. W towarzystwie przedstawicieli Ministerstwa Leśnictwa i Instytutu Badawczego Leśnictwa zwiedził Ministerstwo Leśnictwa, następnie Szkołę Główną Gospodarstwa Wiejskiego, gdzie wygłosił referat pod tytułem „*Osiągnięcia w leśnictwie radzieckim po ostatniej wojnie*“, który poniżej podajemy w streszczeniu.

Z Warszawy udał się Prof. Pogrebniak na teren Radomskiej Dyrekcji L. P., gdzie w nadl. Pionki zademonstrowano mu sposób gospodarstwa bezzrębowego w rozmaitych typach lasu. W nadl. Bliżyn zwiedził rezerwat jodłowy i drzewostan wielogatunkowy. W Krakowie odwiedził Polską Akademię Umiejętności i powtórnie wygłosił wspomniany referat. Następnego dnia zwiedził kopalnię soli w Wieliczce. Później udał się do Zakopanego, a następnie do Poronina, gdzie zwiedził dom, w którym mieszkał Lenin (obecne muzeum Lenina).

Po powrocie do Warszawy, w gmachu Ministerstwa Leśnictwa wygłosił Prof. Pogrebniak referat p.t. „*Rola typologii w gospodarstwie bezzrębowym*“. Referatu wysłuchali z zainteresowaniem licznie zebrani leśnicy i zaproszeni goście.

Streszczenie referatu p.t. „Osiągnięcia w leśnictwie radzieckim po ostatniej wojnie“.

Na wstępie referatu Prof. Pogrebniak podkreślił, że interesuje się rozwojem leśnictwa polskiego i śledzi literaturę fachową polską, wyrażając się z uznaniem o postępach w naszym leśnictwie. Leśnictwo polskie, powiedział referent, ma dużo wspólnych cech z leśnictwem radzieckim.

W bardzo przystępnej formie referent zobrazował zamierzenia przedstawione w Stalinowskim Planie przekształcenia przyrody stepów i lasostepów przez zaprojektowanie i wykonanie na dużą skalę leśnych pasów ochronnych.

Plan Stalinowski przewiduje: 1) zalesienie powierzchni 120 mil. ha, 2) prowadzenie gospodarstwa trawopolnego i 3) wykonanie dużych ilości zbiorników wodnych — prace o kolosalnym znaczeniu. Referent zaznaczył, że autorytet rolnika i leśnika w dobie obecnej podnosi się do godności lekarza i inżyniera.

W r.b. Z.S.R.R. posiada już w tej dziedzinie wykwalifikowanych 1832 pracowników leśnych.

Leśnicy radziecy przyswoili sobie osiągnięcia miczurinowskiej metody. Przez prowadzenie selekcji drzew leśnych uzyskano nowe odmiany np. odporne na mróz itp.

Jabłoko wyselekcjonował pewne odmiany topoli, Suchoniak zajmował się dębami i np. przez krzyżowanie *Quercus robur* x *Quercus macrocarpa* otrzymał okazy dwa razy dorodniejsze.

Prowadzone są również badania nad orzechem włoskim, iwą, sosną, sumakiem i in. gatunkami. W przeciągu 8 lat orzech włoski osiągnął wysokość 6 m. Drogą krzyżowania i przeszcze-

plania na inne gatunki otrzymano pewne odmiany wyróżniające się szybkością wzrostu, odpornością itp. Dziś drogą selekcji otrzymano orzech grecki, który rośnie w okręgu moskiewskim.

Prof. Pogrebniak w omawianiu perspektyw miczurinowskiej biologii w leśnictwie wyjaśnił m.in. sprawę teorii stadialnego rozwoju drzew (Łysienko), co ma poważne znaczenie w związku z pobieraniem pędów topolowych na zrzesy. Według teorii Łysienki najżywotniejsze dla tych celów są dolne części korony drzewa, jako stadialnie najmłodsze (kalendarzowo najstarsze), a w górnej części korony — najstarsze. Potwierdzenie powyższego uwidacznia się w szybkości wzrostu młodych roślin.

Prowadzone są badania nad wprowadzeniem wejmutki, daglezji, dębu czerwonego, modrzewia syberyjskiego w Europie, i korkowca amurskiego (*Phellodendron amurense*) dla produkcji surowca korkowego na Ukrainie.

Na dużą skalę prowadzone są plantacje trzmieliny brodawkowej dla produkcji kauczuku. W doświadczeniach stwierdzono, że gatunek ten na otwartych przestrzeniach udaje się lecz wolno rośnie. Jest to gatunek wymagający ocienienia. Prowadzone są również badania nad eukaliptusem, dębem korkowym i innymi drzewami klimatu subtropikalnego, które można już hodować dalej na północy.

Następnie stwierdzono, że przez prowadzenie wielogatunkowych upraw podnieść można produkcję lasu.

Już w r. 1925 Charkowska Stacja Doświadczalna przeprowadziła badania nad jesionem i modrzewiem. Okazało się, że w litych drzewostanach jesion dał 100 m³, a modrzew 300 m³, natomiast mieszany drzewostan tych gatunków w wieku 30 lat dał 500 m³. Różnica ta tłumaczona jest korzystnym wpływem modrzewia — gatunku światłolubnego — na jesion. Drugi ważny moment — to odżywianie się tych gatunków. Igły modrzewia w ściółce posiadają zdolność wzbogacania gleby w azot (łatwo przyswajalny), również i fosfor, który dla jesionu jest bardzo potrzebny. Dlatego też przy prowadzeniu tego rodzaju upraw osiąga się większą produkcję masy, szczególnie w północnej części laso-stepowego obszaru. Gatunki te wprowadzane są w pasach oddzielnie. Dla innych gatunków, a zwłaszcza dębu, sosny stosuje się system gniazdowy Łysienki, w którym przestrzegana jest wielkość gniazd 1,0 x 1,0 m, a między gniazda-

mi wprowadzane są krzewy żółtej akacji, klonu i in. Ten sposób stosowany jest w zakładanych pasach ochronnych na obszarze 6 mil. ha, które mają powstać w ciągu 15 lat.

Z kolei Prof. Pogrebniak zwrócił uwagę na błędne dotychczas interpretowanie walki o byt, zwłaszcza w obrębie jednego gatunku — nie jest to walka o byt pomiędzy poszczególnymi osobnikami lecz stosunek do środowiska (gleby). Wybijanie się drzewa w zwarciu w drzewostanie, w przeciwieństwie do drzew na otwartych przestrzeniach jest dziś inaczej tłumaczone, nie tak jak dawniej teorią maltuzjańską.

Nauka Miczurina rzuca światło na szereg zjawisk i wyjaśnia wiele tajemnic z życia lasu. Gromadzony i opracowywany jest olbrzymi materiał badawczy. Wyniki badań w lesie dają liczby odnośnie do drzewostanów wielogatunkowych w różnym wieku i różnego składu. Systemy korzeniowe roślin są różne — inny system korzeniowy posiada jesion, inny dąb, sosna itd. Badania więc według referenta muszą być prowadzone nie tylko w górnej części drzewa — nadziemnej, ale i podziemnej.

Interesującym i poważnym zagadnieniem w ZSRR jest sprawa mykoryzy.

Badania z tego zakresu wiedzy zajmują poważne miejsce w pracach Prof. Łobanowa w Briańsku. Założył on powierzchnie doświadczalne z siewkami sosny, jodły, dębu, stwarzając w jednym wypadku warunki optymalne dla rozwoju mykoryzy, a w drugim — bez mykoryzy. Obserwacje wykazały, że sadzonki bez mykoryzy przepadły, natomiast z mykoryza wydajność ich jest 10 do 50 razy większa. Tłumaczy się to kilka razy większą powierzchnią wchłaniania.

Ostatnie wyniki badań dają powody do przypuszczeń, że rola mykoryzy jest wielka nie tylko w zakresie odżywiania azotowego, ale i w gospodarce wodnej roślin drzewiastych, co może mieć poważne znaczenie w walce z suszą na stepach. Uwzględniono to przy tegorocznym zalesieniu 180 000 ha pasów ochronnych.

Przy siewie żółodzi na czarnoziemach szczepiono glebę mykoryzą.

W dalszym ciągu referatu Prof. Pogrebniak omówił pokrótce wpływ roślinności na glebę. Tam gdzie rośnie las, tam jest gleba leśna. Dąbrowy na czarnoziemach stepowych w przeciągu 3 lat po posadzeniu zmieniły tę glebę na leśną. Williams głosi, że „rośli-

na jest najważniejszym czynnikiem wpływającym na życie gleby“.

Wpływ lasu na czarnoziem nie jest degradującym glebę, ale czynnikiem wybitnie podnoszącym jej produktywność przez uruchamianie nieczynnych przedtem składników pokarmowych: potasu, fosforu, a nawet azotu, co może wydawać się paradoksalnym.

Leśnik radziecki Sokołowski dowodzi, że czarnoziemy zawierają w sobie bogactwo składników, lecz zamkniętych i niedostępnych dla roślin, — dopiero las stwarza warunki specjalne, dając jon H, który wpływa na uruchomienie tych składników.

W końcu prelegent kilka słów poświęcił *cięciom pielęgnacyjnym* w leśnictwie radzieckim.

Dawniej stosowano metody silnego przecinania lasu, obecnie przecinanie prowadzi się umiarkowanie (w I i II klasie wieku). W wilgotnych typach lasu nie należy prowadzić silnych trzebieży, lecz bardzo słabe. Jest to podstawowa zasada dla typów lasów mokrych. Woda stanowi ochronną rolę lasu; w takich wypadkach nie należy prowadzić eksploatacji, a jedynie można prowadzić cięcia sanitarne lub zachować lasy jako rezerwaty ścisłe. W typach lasu suchych prowadzi się trzebieże średnie jako bardziej wskazane.

Prelegent wspomniał, że badania Dokuczajewa i Wysockiego rozwijane są dalej, udawadniają one magazynowanie wilgoci w lesie szczególnie na skrajach lasu i w lukach, ponieważ tam gromadzone są wielkie ilości śniegu na wiosnę. Na tej podstawie opiera się zakładanie pasów ochronnych leśnych 15 — 20 m szerokości.

Nie bez znaczenia jest wpływ lasu na erozję. Zwraca na to uwagę już Engels. Przez zniszczenie lasów w Grecji utracono wodę. Las w górach i na zboczach jest czynnikiem gromadzącym wodę.

W końcu referent kilka słów poświęcił mechanizacji siewu i sadzenia lasu. Mówił o narzędziach leśnych, że maszyny wyrabiane są seryjnie, np. maszyny do sadzenia skonstruowane przez inż. Czaszkinę i Niedaszkowskiego przy obsłudze 2 robotników mogą każda w ciągu dnia zalesić 8 do 18 ha powierzchni. W wykonaniu planu zalesień dużych powierzchni ma to wielkie znaczenie.

Po referacie wyłoniła się ożywiona dyskusja.

L. Królikowski

PRACĘ PAŃSTWOWEJ RADY LEŚNICTWA W OKRESIE OD 1 STYCZNIA DO 1 LIPCA 1949 R.

Prezydium P. R. L. obradowało w okresie sprawozdawczym na 13 posiedzeniach w dn. 21 i 28 stycznia, 4 i 11 lutego, 4, 11, 18 i 25 marca, 1, 22 i 30 kwietnia, 6 maja i 8 czerwca 1949 r., załatwiając sprawy bieżące, kierując sprawami Komisji i Podkomisji oraz wydając opinie w imieniu Pełnego Zebrań Rady na mocy upoważnienia z dnia 4 czerwca 1948 r.

W szczególności z pośród spraw, mających zasadnicze znaczenie Prezydium P. R. L.: zatwierdziło uchwałę Komisji Użytkowania Drewna z dnia 21.I.1949 r. w brzmieniu następującym: „P. R. L., zdając sobie sprawę z bardzo poważnego ograniczenia możliwości produkcyjnej lasów polskich po wojnie i z równoczesnego wzmożenia zapotrzebowania na materiały drzewne przez wszystkie gałęzie życia gospodarczego, wyraża opinię, że:

1) Najważniejszą drogą, wiodącą do pogodzenia rozbieżnych niejednokrotnie interesów i potrzeb producenta i konsumentów drewna w Polsce jest droga bezpośrednich wspólnych porozumień i rozważań przedstawicieli Ministerstwa Leśnictwa, jako jedyne go producenta, oraz innych zainteresowanych Ministerstw, — Komunikacji, Poczty i Telegrafów, Przemysłu i Handlu oraz Odbudowy, — jako głównych dobiorców drewna, w celu:

- określenia w planach krótkofalowych najkonieczniejszych pod względem ilości i jakości norm zużycia drewna, dostosowanych do produkcyjnych możliwości lasów — dla wszystkich gałęzi życia gospodarczego,
- ustalenia w planowaniu długoi-allowym najwłaściwszych ilości i jakości oraz rozmiaru produkcji materiałów zastępczych, wzamian za sortymenty drzewne, których lasy nie będą mogły dostarczyć,
- najracjonalniejszego obecnie i w dalszej przyszłości w stosunku do leśnych baz surowcowych rozmieszczenia przetwórczych zakładów drzewnych.

2) Zapoczątkowane przez PRL. prace Komisji Użytkowania Drewna, zmierzające wytkniętą drogą do wyżej określonego celu, które już wykazały po-